

KANSALLISKOKOELMAN LEHTILEIKEKOKOELMAT

(3.7.2020)

Aiheen mukaan rajatut lehtileikekokoelmat

1. Suomen sodat 1918, 1939-1945

1:1. Sota 1918

Pieni kokoelma keväällä 1918 suomenruotsalaisista sanomalehdistä leikattuja kirjoituksia sekä pikku nippu suomen- ja venäjänkielisistä sanomalehdistä leikattuja sotatilannekarttoja, joukossa 1. maailmansodan itärintaman tapahtumakarttoja. 2 koteloa.

1:2. American press on the Russo-Finnish war 1939-40 I-III

Yrjö Sjöblom on talvisodan aikana kerännyt suurista amerikkalaisista sanomalehdistä The New York Times, New York Herald Tribune, New York Post ja Daily Worker kokonaisia sivuja, joihin hän on merkinnyt Suomea koskevat artikkelit. 3 leikekirjaa.

1:3. Amerikkalaisia lehtileikkeitä 1939-1940

Amerikkalaisista lehdistä kerättyjä talvisotaa käsitteleviä sanomalehtiartikkeleita ja -uutisia. Puutteelliset lehtitiedot. 1 leikekirja.

1:4. Bergengren, Erik

Hjälpen till Finland 1939-1940. Ruotsalaisista lehdistä kerättyjä talvisodan aikaista Suomen apua koskevia lehtileikkeitä. 6 kansiota.

1:5. Brask, Andrew

Amerikansuomalaisten järjestöjen johtohenkilö Andrew Brask lahjoitti 23.5.1961 kolme kansiollista detroitilaisista sanomalehdistä kerättyjä lehtileikkeitä. Aiheena on Suomen talvisota ja amerikansuomalaisten järjestämä avustustoiminta. Lehtileikkeistä puuttuvat lähdetiedot. 3 leikekirjaa.

1:6. Detroitilaiset sanomalehdet 1939-1940

Detroitilaisista sanomalehdistä leikattuja talvisotaa koskevia artikkeleita. Mukana myös kokonaisia lehden numeroita. Kokoelman lahjoitti kirjastolle vuonna 1976 R. Pelto. 1 leikekirja.

1:7. Kero, Emil

Talvisotaa koskevia lehtileikkeitä ja Suomea koskevia leikkeitä 1940-luvun yhdysvaltalaisista sanomalehdistä 1939-1948. 2 koteloa.

1:8. Kolehmainen, John I.

Kokoelmassa on leikkeitä 1930-luvun loppuvuosien amerikansuomalaisista sanomalehdistä. Suurimman osan muodostaa kuitenkin yhdysvaltalaisista sanomalehdistä leikatut talvisotaa käsittelevät kirjoitukset. 2 koteloa.

1:9. Perret, Jean-Louis

Helsingin yliopiston ranskan kielen lehtorin Jean-Louis Perret'n sveitsiläisistä ja ranskalaisista sanomalehdistä keräämät artikkelit. Aiheina ovat Suomen talvisota sekä Perret'n omat kirjoitukset ja hänen kirjojensa arvostelut. Leikkeistä puuttuvat usein lähdetiedot. 1 leikekirja. Jean-Louis Perret'n keräämiä muita sanomalehtileikkeitä on myös Perret'n henkilöarkiston yhteydessä käsikirjoituskokoelmassa.

1:10. Pulli, E.A.

Kokoelmaan on leikattu Matinpojan (E.A. Pulli) pakinoita vuosilta 1940-1945 amerikansuomalaisista sanomalehdistä Lännen Suometar ja Työväen osuustoimintalehti. Pakinoiden aiheina ovat amerikansuomalainen elämä ja Suomen tapahtumat.

1:11. Rantamaa, Antti J.

Pastori Antti J. Rantamaan keräämiä talvisotaa koskevia lehtileikkeitä yhdysvaltalaisista lehdistä. 1 leikekirja.

1:12. Sensuuri

Sanomalehdistä sensuroituja lehtiartikkeleita vuosilta 1943-1944. 1 leikekirja.

1:12. Talkooaiheisia leikkeitä 1940-1946

Sotavuosina toimineiden Suomen Talkoot ry:n (1940-1941) ja Suurtalkoot ry:n (1942-1946) lehtileikearkistot tulivat 1980-luvulla kirjaston haltuun. 37 koteloa, 5 leikekirjaa. Lisäksi useiden lehtien irtonumeroita joulukuun alkupuolelta 1940, 1 kotelo.

2. Brasilialaiset sanomalehtileikkeet 1932-1942

Ulkoasianministeriön lahjoittama leikekirja, jossa pääasiassa on brasilialaisista sanomalehdistä 1932-1942 leikattuja Suomea koskevia artikkeleita. Joukossa on myös joitakin suomalaisista lehdistä otettuja leikkeitä. 1 leikekirja.

3. Castrén, Ola

Pieni kokoelma 1900-luvun ensi vuosien sortokauden tapahtumista kertovia lehtileikkeitä pääosin ruotsalaisista lehdistä. 1 kotelo.

4. Collan, Anni

Pieni kokoelma naisasiaa käsitteleviä lehtileikkeitä vuosilta 1912-1946. 1 leikevihko.

5. Fieandt, Rainer von

Ministeri Rainer von Fieandin 1920-1930 -luvuilla keräämä leikekokoelma on poistettu kokoelmista vuonna 2020. Siihen sisältynyt Veronmaksajayhdistyksen aineisto on sijoitettu käsikirjoituskokoelmaan.

6. Hasselblatt, Helga

Helga Hasselblattin on lahjoittanut 1940-luvulla Buenos Airesissa ilmestyneistä saksan- ja espanjankielisistä sanomalehdistä kerättyjä leikkeitä. Puolet aineistosta sisältää kirjoituksia Saksan vaiheista, toinen puoli sisältää Yhdysvaltoja ja eräitä Euroopan maita koskevia kirjoituksia ja jonkin verran myös Suomea käsitteleviä artikkeleita. Järjestetty kohdemaittain. 2 koteloa.

7. Iljinski, V.A.

Pieni kokoelma V.A. Iljinskin neuvostoliittolaisista sanoma- ja aikakauslehdistä 1920- ja 1930-luvuilla keräämiä artikkeleita, jotka käsittelevät Suomea ja suomalais-ugrilaisia kansoja. Mukana myös Iljinskin oma kirjoitus suomalais-ugrilaisesta tutkimuksesta Leningradissa vuonna 1927. 1 kotelo. V.A. Iljinskin varsinainen, laaja leikekokoelma on slaavilaisen kirjaston kokoelmissa.

8. Kalevalan ilmestymisen 100-vuotisjuhlat 1935

Suppea kokoelma Kalevalan 100-vuotisjuhlan aikoihin kerättyjä ulkomaisten lehtien artikkeleita. Kirjastolle lähettänyt Mrs Victor Grahn. 1 leikekirja.

9. Kinnunen, Väinö V.

Lehtileikkeet käsittelevät suomenruotsalaisten suhtautumista erilaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin 1930-luvulta 1970-luvun alkupuolelle. Aineisto on ryhmitelty ministeriöiden toimialojen mukaan ja näihin kuulumattomat aiheet ovat omana ryhmänään.

Ministeriöryhmittelyn on kerääjän toivomuksen mukaan toteuttanut kokoelman luovuttaja, maisteri Eero Kivenoja, Väinö V. Kinnusen serkku. Kirjasto on vastaanottanut kokoelman 1980-luvulla ja se on mikrokuvattu. 1568 leikearkkia. Mikrofilmirullat lehtisalissa, mf 35 960 ja 35 961.

10. Kirjallisuus ja teatteri 1909-1913

Suppea kokoelma kirjallisuutta ja teatteria käsitteleviä lehtileikkeitä. 1 kansio. Mukana on myös kaksi pöytäkirjaa Teatterikokouksista vuodelta 1914

11. Mannerheimiana

Kokoelma marsalkka Mannerheimin kuoleman (1951) jälkeen kerättyjä ulkomaisten lehtien numeroita. 3 kotelo.

12. Muovialan lehtileikkeet

Suomalaisista sanoma- ja aikakauslehdistä kerätty kokoelma muovia, muoviesineitä ja muoviteollisuutta koskevia lehtileikkeitä vuosilta 1937-1973. Kerännyt Muoviyhdistyksen toimitusjohtaja Jorma Pohjanpalo. 6 leikekirjaa.

13. Musiikkileikkeet 1919 - 1950

Säveltaiteen asiantuntijalautakunnan (nyk. valtion säveltaidetoimikunta) leikekokoelma sisältää konserttiarvosteluja, 1940-luvulla jonkin verran myös jazzkonserteista. Musiikkielämään liittyviä uutisia ja artikkeleita on vähän. Kokoelman aineisto on 1920-luvun puolesta välistä lähtien Sanomalehtien ilmoitustoimiston leikkaama. 8 leikekirjaa, jotka on myös mikrokuvattu. Mikrofilmirullat lehtisalissa, mf 33935-33939.

14. Nurkkanovellit

1800-luvun lopulta 1900-luvun alkupuolelle sanomalehdissä ilmestyneistä kaunokirjallisista nurkkanovelleista eli följetongeista koottu sidottu kokoelma, jossa 456 kertomusta tai lyhyttä romaania. Kokoelmassa on runsaasti viihdekirjallisuutta, mutta joukossa on myös aikakauden mestarikirjailijoiden Björnsonin, Daudet'n, Gorkin, Zolan ja Tolstoin tuotteita. Suomalaisen ja suomenruotsalaisten kirjailijoiden tekstejä on vähän. Nurkkanovellien kirjailijoista on tehty kortisto, jota säilytetään

kansalliskirjastokokoelman luetteloimattomassa kokoelmassa.

Kokoelmaan on myöhemmin liitetty lisää eri lahjoitusten mukana saatuja sidottuja nurkkanovelleja. Jonkin verran nurkkanovelleja on myös luetteloidussa kokoelmassa.

Eino Leinon Turun sanomissa vuosina 1908-1909 julkaistusta artikkelisarjasta Matkan warrelta otettujen valokuvien negatiivit on poistettu kokoelmasta vuonna 2020.

15. Painoasiat

Sensuuria, painoasiain ylihallituksen nostamia kannejuttuja ja majesteettirikoksia käsittelevien lehtileikkeiden kokoelma vuosilta 1910-1912. 6 leikekirjaa.

16. Runebergiana

Kokoelma lehtileikkeitä runoilija Runebergin kuoleman jälkeen (1877) ulkomailla ja kotimaassa julkaistuista kirjoituksista. 1 kansio.

17. Sosialidemokraattinen nuorisoliitto

Sosiaalidemokraattista ja vasemmistolaista nuorisotoimintaa käsitteleviä lehtileikkeitä vuosilta 1919-1925. 9 leikekirjaa.

18. Suomalaisen kirjallisuuden näyttely Tallinnassa 1958

Suppea kokoelma leikkeitä virolaisista lehdistä. 1 kansio.

19. Teatterileikkeet 1919-1950

Itsenäisyyden ajan alussa perustettu valtion draamallinen asiantuntijalautakunta (nyk. valtion näyttämötaidoimikunta) keräsi ensi-iltojen arvosteluja ja jonkin verran artikkeleita teattereista ja näyttelijöistä. Enimmäkseen leikkeet on leikannut Sanomalehtien ilmoitustoimisto oy. 12 leikekirjaa.

20. Viron ja Suomen suhteet

Ajalehdelöiked Eesti-Soome poliitilistest ja kultuurilistest suhetest. Viron ja Suomen poliittisia ja kulttuurisuhteita käsitteleviä lehtileikkeitä virolaisista ja suomalaisista lehdistä vuosilta 1934-1937. 7 leikekirjaa.

21. Virusmäen kokoelma

Paavo Virusmäen kirjastolle lahjoittama koti- ja ulkomaisia aikakauslehtiä ja sanomalehtiä käsittelevä lehtileikekokoelma 1940-luvulta 1960-luvulle. Kokoelma on järjestetty systemaattisesti. 15 koteloa.

22. Voimistelujoukkue Amerikassa

Suomalainen voimistelujoukkue vieraili Amerikassa vuonna 1959, leikkeitä paikallisista sanomalehdistä. 1 kansio.

Yksityisten henkilöiden omat leikekokoelmat

1. Ekroth, Evert

Suomenruotsalaisen kulttuuripersoonan ja musiikkimiehen Evert Ekrothin (1890-1964) muistelmia, jotka ilmestyivät Hufvudstadsbladetissa artikkelisarjana 1962 nimellä "Evert Ekroth blickar tillbaka". 1 leikekirja.

2. Dehls, Kaarina

Hampurissa asuvan Kaarina Dehlsin suomalaisiin lehtiin kirjoittamia artikkeleita.

3. Ellilä, E.J.

Kirjastoneuvos E.J. Ellilän omista artikkeleistaan laatima leikekokoelma. Kirjoittajan aihepiireinä ovat olleet kirjallisuus, kirjatietous, exlibrikset ja kansanvalistus. Kokoelma on kauniisti sidottu kuudeksi leikekirjaksi.

4. Grönroos, Simo

Simo Grönroosin postiaiheisia kirjoituksia 1930-1950 -luvulta. Kirjoituksissa selvitetään Suomen postilaitoksen vaiheita eri aikoina, jonkin verran mukana on kirjoituksia lukuharrastuksesta ja sanomalehdistön levikistä. Säilytyspaikka: Signum: Posti 4 (1945-1972)

5. Lagercrantz, G.

Kokoelmassa on G. Lagercrantzin Wiborgs tidningissä 1912-1916 julkaisemia musiikkiarvosteluja ja muita kirjoituksia. 2 leikekirjaa.

6. Marttila, Viljo

Toimittaja Viljo Marttilan keräämä sanaristikoiden ja kilpatehtävien kokoelma. Marttila oli itse lukuisien aikakauslehtien kilpatehtävien laatija. Kokoelmassa on myös hänen kirjoituksiaan exlibriksistä ja heraldiikasta. Kokoelma lahjoitettu vuonna 1973 kirjastolle. 20 leikekirjaa.

7. Rytkönen, Ahti

Lehtileikkeitä prof. Ahti Rytkösen kirjoituksista ja häntä koskevista artikkeleista. 1 kotelo.

8. Thesleff, Arthur

Leikekokoelmassa on joitakin Arthur Thesleffin (1871-1920) omia artikkeleita, mutta pääosin kirjoituksissa kerrotaan hänen elämästään. Thesleff oli romanien olojen ja kielen tutkija, mm. 1910-luvulla kansainvälisen Gypsy Lore Societyn presidentti (1911-1913), sienien tutkija, Argentiinassa vuosisadan alussa toimineen siirtokunnan johtaja ja hyvin värikäs persoonallisuus. Thesleffin ainutlaatuinen romanikirjallisuuden kokoelma on lahjoitettu vuonna 1914 Tukholman kuninkaalliseen kirjastoon. 2 leikekirjaa, 1 kotelo.

Suomi-leikekokoelmat

1. Ulkoasiainministeriön leikekokoelma 1919-1961

Kokoelmassa on ulkomaisista lehdistä kerättyjä Suomea koskevia sanomalehtileikkeitä itsenäisyyden alusta vuoteen 1961. Ne on kerätty Suomen ulkomaisissa lähetystöissä. Leikkeet on järjestetty maittain kronologiseen järjestykseen. Eräistä Suomen kannalta tärkeistä maista leikesarjat ovat suhteellisen yhtäjaksoisia, mutta monista maista lehtileikkeitä on varsin sattumanvaraisesti.

Kokoelman suomalaiset lehtileikkeet on poistettu kokoelmasta vuonna 2020, vain sisällysluettelot on säilytetty. Sisällysluettelot 1920-1926 ja 1935-1958, 26 koteloa.

Kokoelma sisältää leikkeitä seuraavista maista ja vuosilta:

Alankomaat, ks. Hollanti
Argentiina 1952

Australia 1936-1944, 6 leikevihkoa ; 1952, 18.11.1956
Algeria 1947
Belgia 1937-1943, 1952, 1954, 1970
Brasilia 1932-1942, 1952
Egypti 1941
Englanti 1877-1878, 1899-1900, 1903, 1910, 1924-1927, 1935-1937, 1939-1940, 1942-1945,
1950-1961, 1967
Espanja 1937, 1939-1944, 1952
Etelä-Afrikka 1941
Hollanti 1.8.1899, 1903, 1910, 1920, 1929-1930, 1939-1941, 1944, 1948-1963
Hong Kong, ks. Kiina
Intia 1903, 1952-1954, 1956-1957
Iso-Britannia, ks. Englanti
Italia 1903-1905, 1920, 1935, 1938-1947, 1950-1953, 1955-1983
Itävalta 1903, 1910, 1940
Japani 1918, 1936, 1950, 1952
Jugoslavia 1905, 1930, 1941-1944, 1952
Kanada 1942, 1950-1955, 1959-1960
Kiina, Hong Kong 1952
Kreikka 1941-1943, 1951-1952
Latvia 1921, 1937, 1954
Luxemburg 1939-1940, 1954
Marokko 1946-1947
Meksiko 1952
Neuvostoliitto / Venäjä 1911, 1935-1938, 1947, 1951-1952, 1955-1957, 1961-1993
Norja 1912, 1918, 1921, 1936, 1939-1944, 1946-1958, 1961
Portugali 1940-1944, 1946
Puola 1920, 1935-1936, 1939-1941, 1952
Ranska 1877-1878, 1900-1903, 1910, 1914-1915, 1917, 1919-1920, 1934, 1936-1937,
1939-1944, 1946-1947, 1949-1971
Romania 1936, 1938-1944
Ruotsi 1860-1903, 1908, 1914, 1917-1920, 1933, 1924, 1926, 1935-1937, 1939-1961
Saksa 1863-1864, 1877, 1901-1905, 1909-1914, 1917-1920, 1922-1924, 1927, 1930, 1932,
1934-1937, 1939-1946, 1949-1962
Sveitsi 1903, 1937-1945, 1947-1958
Tanska 1898-1940 hajanaisia, 1941-1960
Tšekkoslovakia 1939-1943, 1952
Turkki 1952
Unkari 1903, 1939, 1941-1943, 1952, 1960
Vatikaani 1939-1941, 1943-1944, 1949, 1952-1953, 1957
Venäjä, ks. Neuvostoliitto
Viro 1937, 1940
Yhdysvallat 1902-1903, 1913-1914, 1916-1923, 1933-1934, 1937-1944, 1946, 1949-1958,
1963, 1969
- amerikansuomalaiset lehdet 1918, 1944, 1951, 1956

2. Leikekokoelma 1899-1917

Ulkoasiainministeriön leikekokoelman yhteydessä on kokoelma autonomian ajan viimeisiltä vuosikymmeniltä, joka sisältää eri maiden lehdistön Suomea koskevia kirjoituksia. Leikekokoelma on

ostettu vuosina 1925-1926 asessori Hugo Lindénin jäämistöstä. Suomalaiset ja ruotsalaiset leikkeet (1899-1917) on poistettu kokoelmista vuonna 2020.

Eri maita 1899, 1 kansio, 1 leikekirja
Hollanti, Itävalta, Unkari, Belgia 1899-1900, 1 leikekirja
Ranska, Sveitsi, Belgia 1899-1900, 1 leikekirja
Romania, Espanja, Portugali, Sveitsi, Italia, Turkki, Pohjois-Amerikka ym. 1899-1904,
1 leikekirja
Iso-Britannia 1899-1905, 7 leikekirjaa
Ranska 1899-1905, 5 leikekirjaa
Saksa 1899-1906, 10 leikekirjaa

3. Suomi Englannin lehdistössä 1899-1914

Julio Reuterin keräämä brittiläisten lehtileikkeiden kokoelma, jonka aiheena on Suomen tapahtumat. Ajanjakso ei peity täydellisesti, sillä lehtileikkeitä ei ole kerätty jokaisena vuonna. Leikkeiden lähdetiedoissa on jonkin verran puutteita. 2 leikekirjaa: Vol. I 1899-1910 ja Vol. II 1910-1914.

4. Suomi 1919

Ulkomaisista, lähinnä ranskalaisista vuoden 1919 sanomalehdistä peräisin olevia Suomea koskevia uutisia ja artikkeleita. 1 leikekirja.

5. Suomi-aiheisia leikkeitä ulkomaisesta sanomalehdistöstä (Argus) 1962-1992

Sveitsissä sijaitseva, kansainvälinen leikepalveluliike Argus on leikannut kirjaston tilauksesta Suomi-aiheisia lehtileikkeitä ulkomaisista, etupäässä keskieurooppalaisista ja suurista yhdysvaltalaisista sanomalehdistä. Leikepalvelu kattaa koko maailman, mutta Neuvostoliiton ja Venäjän sanomalehdistö ei ole mukana. Lehtileikkeet ovat kronologisessa järjestyksessä ja ne on pääosin liimattu kartongille. 118 leikekirjaa ja koteloa.

6. Neuvostoliittolaisten /venäläisten sanomalehtien leikekokoelma 1961-1993

Leikekokoelmassa on neuvostoliittolaisten sanomalehtien Suomi-aiheisia lehtileikkeitä vuosilta 1961-1991 ja Venäjän sanomalehtien leikkeitä vuosilta 1991-1993. Artikkelit ja uutiset on koontanut Vieraskielisen kirjallisuuden kirjasto Moskovassa. Lehtileikkeitä on suhteellisen vähän 1960-luvulta, kattavammin vuodesta 1972 lähtien. Kokoelmassa sanomalehdissä julkaistuja Suomen taloutta, politiikkaa, kulttuuria ja urheilua käsitteleviä artikkeleita. Kokoelma on kronologisessa järjestyksessä ja pääosin liimattu kartongille. Vuosien 1961-1968 aineistosta on asiasanahakemisto. 31 koteloa.

7. Kaarina Dehlsin leikekokoelma 1961-2010

Hampurissa asuva Kaarina Dehls (s. Rytönen) on vuosina 1961-2010 lähettänyt kirjastoon länsisaksalaisista ja erityisesti hampurilaisista sanomalehdistä leikattuja artikkeleita ja uutisia, jotka jollain tavoin koskevat Suomea. Lehtileikkeet ovat liimaamattomina, karkeasti vuosijärjestyksessä, joinakin vuosina ne on ryhmitelty aihepiiriin mukaan. 43 koteloa, uusimmat osat järjestämättä. Kokoelmaan sisältyy myös pienpainatteita. Dehlsin kirjoittamia artikkeleita Yksityisten henkilöiden leikekokoelmissa.